

Tisková zpráva Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS

Trendy vývoje a výskyt HIV/AIDS v ČR v roce 2016

Praha 27.1.2017 V roce 2016 opět došlo k nárůstu počtu nově zachycených případů infekce HIV v České republice. U občanů ČR a cizinců s dlouhodobým pobytem (rezidentů) bylo zjištěno 286 případů, což je o 20 více než v roce 2015 (graf 1). V relativním vyjádření představuje tento počet výskyt 2,71 případu na 100 000 obyvatel. Rostoucí trend je pozorován od roku 2002 a současné počty představují téměř šestnásobek tehdejšího stavu. Za nárůstem počtu případů stojí především přenos mezi muži majícími sex s muži.

Mezi nově diagnostikovanými je **262 mužů a 24 žen**. Relativní zastoupení žen mezi novými případy se v posledních letech pohybuje pod 10 %, v roce 2016 tvoří 8,4 %. (graf 2) Průměrný věk nově diagnostikovaných mužů byl 36 let, žen 35 let, s věkovým rozpětím od 15 do 69 let u mužů a od 21 až 58 let u žen. V průběhu posledních deseti let se průměrný věk diagnostikovaných žen zvýšil a je nyní prakticky shodný s věkem mužů. Při zjištění HIV infekce bylo 193 (67,5 %) infikovaných v asymptomatickém stadiu, 46 (16,1 %) ve stadiu akutní infekce a pozdní záchyty představuje 21 (7,3 %) nemocných ve stadiu symptomatickém non-AIDS a zejména 26 (9,1 %) s onemocněním AIDS. (graf 3) Pozdní záchyty jsou častější u rezidentů, případy AIDS tvoří 6,5 % mezi občany ČR a 15,1 % mezi rezidenty.

Více než polovina nových případů uvádí obvyklé **bydliště** v Praze (45,1 %) či v jejím okolí ve Středočeském kraji (12,2 %). Při relativním vyjádření zohledňujícím počet obyvatel (graf 4) jednoznačně dominuje Praha (10,1 případu na 100 000 obyvatel), s odstupem následují kraje Liberecký (3,4) a Středočeský (2,6). Nejnižší výskyt zaznamenaly kraje Vysočina, Olomoucký a Zlínský. Dominující výskyt v Praze přetrvává dlouhodobě. Z 286 nových případů HIV infekce v roce 2016 bylo 86 **rezidentů** (30,1 %) pocházejících zejména ze Slovenska (32) a Ukrajiny (14), dále z Ruska (7), Polska (5) a jednotlivě z dalších zemí. Podíl rezidentů se v posledních letech pohybuje na úrovni 25-30%. (graf 5)

Přenos sexuální cestou je stále hlavní cestou infekce v ČR (92,3 % případů v roce 2016), přitom 213 (74,5 %) nových případů bylo zjištěno u mužů majících sex s muži (z nich 4 byli rovněž injekčními uživateli drog, ale sexuální přenos se u nich jeví jako pravděpodobnější). (graf 6) Vysoký podíl homosexuálního přenosu je dlouhodobě dominantním rysem výskytu HIV infekce v ČR; jedná se o jednu z nejvyšších hodnot tohoto ukazatele v rámci evropských zemí. K heterosexuálnímu přenosu infekce došlo u 34 mužů a 17 žen. Podíl heterosexuálně přenesených infekcí činil 17,8 %. Podíl **přenosu prostřednictvím injekčního užívání drog** je v ČR na rozdíl od přenosu sexuálního dlouhodobě nízký. (graf 7) V roce 2016 byl tento způsob přenosu zjištěn u 2,4 % případů, a to 6 mužů a 1 ženy. V roce 2016 byly

diagnostikovány dva případy přenosu **z matky na dítě**. Obě děti se narodily v předchozích letech, ale matky s dětmi nedocházely na kontrolu. Jeden případ **nosokomiální infekce** u rezidenta má původ mimo území ČR. U 12 infikovaných zůstal způsob přenosu zatím **neobjasněn**.

Při **povinném skríninku dárců** krve nebo plazmy bylo v roce 2016 zjištěno 5 případů HIV infekce. **(graf 8)** **Skrínink gravidních žen** nově zachytil 2 HIV pozitivní ženy. **(graf 9)** HIV pozitivním matkám se v roce 2016 narodilo 13 **děti**, z toho v 10 případech matky při otěhotnění věděly o své HIV pozitivitě, u 3 byla HIV pozitivita zjištěna až při skríninku v průběhu těhotenství. Mezi matkami bylo 5 residentek.

Bylo zjištěno 38 nových případů **onemocnění AIDS** (23 u občanů ČR, 15 u residentů), což je dosud nejvyšší roční počet, z toho 26 (68,4 %) u pacientů s HIV pozitivitou prokázanou nově až v roce 2016. **(graf 10)** Bylo zaznamenáno 16 úmrtí ve stadiu AIDS a 4 úmrtí nemocných s HIV z jiné příčiny. Výrazně roste počet osob žijících s HIV/AIDS, a proto rostou i počty těch, kteří potřebují antiretrovirovou léčbu a péči specializovaných HIV center. **(graf 11)**

Kromě dosud uvedených počtů bylo 17 nových případů HIV zjištěno u cizinců s krátkodobým pobytem v ČR **(graf 12)** (z toho Ukrajina 4, Spojené království 2 a jednotlivě další země).

Kumulativní data od roku 1985

V období od zahájení sledování infekcí HIV, tj. od 1.10.1985, do 31.12.2016 bylo v ČR celkově zjištěno 2906 případů HIV pozitivity u občanů ČR (2245) a residentů (661), z toho bylo 2484 (85,5 %) mužů a 422 (14,5 %) žen. U 506 z nich (410 mužů, 96 žen) došlo k rozvinutí onemocnění AIDS. Z 2906 pacientů 361 (12,4 %) již zemřelo, přičemž 255 úmrtí bylo ve stadiu AIDS (50,4 % ze všech nemocných s AIDS) a 106 z jiné příčiny. **(tabulka 1)**

Kontakty:

RNDr. Vratislav Němeček, CSc., vedoucí Národní referenční laboratoře pro HIV/AIDS, Státní zdravotní ústav

Kontakt: vratislav.nemecek@szu.cz

RNDr. Marek Malý, CSc., oddělení biostatistiky, Státní zdravotní ústav

Kontakt: marek.maly@szu.cz

MUDr. Hana Zákoucká, vedoucí oddělení sexuálně přenosných infekcí, Státní zdravotní ústav

Kontakt: hana.zakoucka@szu.cz